

POSLOVANJE PODUZEĆA U SKUPINI DJELANOSTI GOSPODARENJA OTPADOM U SPLITSKO- DALMATINSKOJ ŽUPANIJ

Vidović, Marko

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:449967>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET SPLIT

Završni rad

**POSLOVANJE PODUZEĆA U SKUPINI DJELANOSTI GOSPODARENJA
OTPADOM U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANJI**

Mentorica:

Doc.dr.sc. Slađana Pavlinović

Student:

Marko Vidović

Split, rujan, 2016.

Sadržaj

1. UVOD.....	4
2. PODUZEĆA U SKUPINI DJELATNOSTI GOSPODARENJA OTPADOM U RH....	5
2.1. Sustav gospodarenja otpadom.....	5
2.2. Komunalni otpad u RH.....	6
2.3. Poslovanje poduzeća u RH.....	8
3. POSLOVNI REZULTATI I USPJEŠNOST POSLOVANJA.....	12
3.1. Financijska izvješća za utvrđivanje poslovnih rezultata.....	12
3.1.1. Bilanca.....	12
3.1.2. Račun dobiti i gubitka.....	13
3.1.3. Izvještaj o novčanom toku.....	13
3.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala.....	14
3.1.5 Bilješke uz financijske izvještaje.....	15
3.2. Mjere uspješnosti poslovanja.....	15
3.2.1. Pokazatelj likvidnosti.....	16
3.2.2. Pokazatelji ekonomičnosti.....	16
3.2.3. Pokazatelji profitabilnosti.....	16
3.2.4. Pokazatelji zaduženosti.....	17
3.2.5. Pokazatelji aktivnosti.....	18
4. POKAZATELJI USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PODUZEĆA U SKUPINI DJELATNOSTI GOSPODARENJA OTPADOM U RH.....	19
4.1. Pokazatelj likvidnosti.....	20
4.2. Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja.....	21
4.3. Pokazatelji profitabilnosti.....	22
4.3.1. Povrat na imovinu (ROA).....	22

4.3.2. Povrat na kapital (ROE).....	23
4.3.3. Neto profitna marža.....	24
4.4. Pokazatelji zaduženosti.....	25
4.4.1. Koeficijent zaduženosti.....	25
4.4.2. Koeficijent vlastitog financiranja.....	26
4.5. Koeficijent obrtaja ukupne imovine.....	27
5. ZAKLJUČAK.....	28
Literatura.....	29
Sažetak.....	30

1. UVOD

Iako povijest održivog razvoja i brige oko zaštite okoliša seže daleko u povijest od pojave značajnije poljoprivrede i ratarstva kod starih civilizacija nastalih u Mezopotamiji, Egiptu, Sumeru, te u Južnoj i Srednjoj Americi (Maje, Asteci), možda najupečatljivije i najsnažnije gledano upravo kroz povijesnu prizmu, pojam održivog razvoja i zaštite okoliša treba vezati za događanja i pojave koje je donijela industrijska revolucija. Ideja održivog razvoja nastala je povezivanjem različitih utjecaja razvoja s neimenovanim utjecajima na široko shvaćen okoliš, a počiva na uspostavljanju ravnoteže između ekonomskog rasta, napretka društva i brige za okoliš.

Cilj održivog razvoja je zadovoljiti potrebe sadašnjice ne ugrožavajući sposobnosti budućih naraštaja da zadovolje svoje vlastiti potrebe. Jedna od važnih komponenti održivog razvoja je zaštita okoliša odnosno gospodarenje otpadom kao dio istog.

Ovim radom analizirati će se sustav gospodarenja otpadom s naglaskom na nekoliko poduzeća koja se bave istim i koja uspješno ili manje uspješno posluju u ovom sektoru, ali se u svom poslovanju pridržavaju uvjeta koja nalaže ovaj složen sustav.

2. PODUZEĆA U SKUPINI DJELATNOSTI GOSPODARENJA OTPADOM U RH

2.1. Sustav gospodarenja otpadom

Otpad je važan problem našeg društva koja proizlazi iz naših životnih navika. Svaki bi pojedinac trebao razmisliti o narušavanju prirodne ravnoteže koja je posljedica stvaranja sve većih količina otpada. Stoga bi bilo poželjno da se poduzmu preventivne mjere te zajedno sa saniranjem odlagališta i adekvatnim zbrinjavanjem otpada smanji zagađenje okoliša.¹

Definicije s kojima se susrećemo kod gospodarenja otpadom: ²

- Skupljanje otpada je djelatnost skupljanja, razvrstavanja i / ili miješanje otpada u svrhu prijevoza na obradu ili odlaganje.
- Skladištenje otpada je djelatnost privremenog skladištenja otpada u građevine za privremeno skladištenje otpada – skladišta prije obrađivanja ili odlaganja otpada
- Recikliranje otpada je djelatnost ponovne obrade otpada u proizvodnom procesu, uključujući i organsko recikliranje, ali ne i korištenje u energetske svrhe
- Oporaba otpada je djelatnost ponovne obrade otpada u proizvodnom procesu radi korištenja otpada u materijalne ili energetske svrhe.
- Industrijski otpad je otpad koji nastaje u proizvodnim procesima u industriji, gospodarstvu, obrtu, a po sastavu se razlikuje od komunalnog otpada.
- Ambalažni otpad je ambalaža preostala nakon što se proizvod raspakira, a obuhvaća sve proizvode u obliku kutija, posuda, omota i druge oblike koji služe držanju drugog proizvoda u svrhu njegove zaštite, rukovanja, promidžbe i prodaje

¹ Kalambura, S., Jovičić, N. i Pehar, A. (2012): Sustav gospodarenja otpadom s osvrtom na Bjelovarsko-bilogorsku županiju, Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru, 2:167-177.

² Pravilnik o održivom gospodarenju otpadom NN 94/13

2.2. Komunalni otpad u RH

U ovoj tablici je prikazan proizvedeni komunalni otpad za 2005. godinu po županijama. Republika Hrvatska je 2005. godine imala 4,4 milijuna stanovnika te proizvela ukupno 1,45 milijuna tona komunalnog otpada.

Tablica 1: Količina proizvedenoga komunalnog otpada u 2005. po županijama

ŽUPANIJA	Broj stanovnika (DZS, popis 2001.)	Proizvedeni komunalni otpad u 2005. g./tone	Prosjek proizvedenog komunalnog otpada po stanovniku
1. Zagrebačka	309.696	81.181	0,26
2. Krapinsko- zagorska	142.432	30.640	0,22
3. Sisačko- moslavačka	185.387	62.332	0,34
4. Karlovačka	141.787	37.174	0,26
5. Varaždinska	184.769	40.206	0,22
6. Koprivničko- križevačka	124.467	26.249	0,21
7. Bjelovarsko- bilogorska	133.084	36.740	0,28
8. Primorsko- goranska	305.505	114.984	0,38
9. Ličko-senjska	53.677	17.766	0,33
10. Virovitičko- podravska	93.389	26.391	0,28
11. Požeško- slavonska	85.831	27.658	0,32
12. Brodsko- posavska	176.765	54.818	0,31
13. Zadarska	162.045	69.659	0,43
14. Osječko- baranjska	330.506	126.456	0,38
15. Šibensko- kninska	112.891	35.367	0,31
16. Vukovarsko- srijemska	204.768	42.245	0,21

17. Splitsko-dalmatinska	463.676	142.423	0,31
18. Istarska	206.344	96.400	0,47
19. Dubrovačko-neretvanska	122.870	44.410	0,36
20. Međimurska	118.426	24.533	0,21
21. Grad Zagreb	779.145	311.749	0,4
UKUPNO	4.437.460	1.449.381	0,33

Izvor: Fina

Najviše otpada su proizveli stanovnici grada Zagreba sa čak 311.749 tone što je i očekivano s obzirom da imaju najviše stanovnika. Najveći prosjek proizvedenog komunalnog otpada po stanovniku su ostvarili stanovnici Istarske županije. Oni su imali 470 kg proizvedenog komunalnog otpada po stanovniku. To je dosta više od prosjeka države koji iznosi 330 kg po stanovniku. Razlog tome su turisti koji tijekom ljetnih mjeseci povećavaju komunalni otpad. Primjetno je da županije koje su uz more odnosno koje su turističko razvijenije od ostalih imaju više komunalnog otpada po stanovniku. Osim od stanovništva, komunalni otpad sakuplja se i od gospodarskih subjekata, iz ugostiteljstva i sličnih djelatnosti. Organiziranim odvozom komunalnog otpada u RH prosječno je obuhvaćeno 92,8 % stanovništva.

2.3. Poslovanje poduzeća u RH

Ovdje ćemo prikazati financijske poslovanja poduzetnika po oblicima vlasništva u odjeljcima 38 i 39, u 2013. Odjeljak 38 prema NKD-u obuhvaća skupljanje otpada, djelatnosti obrade i zbrinjavanja otpada te uporaba materijala dok odjeljak 39 obuhvaća djelatnosti sanacije okoliša te ostale djelatnosti gospodarenja otpadom.

Tablica 2: Financijski rezultati poslovanja poduzetnika po oblicima vlasništva u odjeljcima 38 i 39, u 2013. g.

NKD 2007.	Oblici vlasništva	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih	Prosječna mjesečna neto plaća	Ukupan prihod	Neto dobit
Odjeljak 38/Skupljanje otpada, djel. obrade i zbrinj. otpada; uporaba materijala	Državno	129	6.231	5.086	1.432.814000	4.748000
	Privatno	276	3.408	4.561	2.966.586000	122.063000
	Zadružno	3	3	3.087	1.209000	36000
	Mješovito	3	3	2.623	255000	-1.058000
Odjeljak 39 Djel. sanacije okoliša te ostale djel. gospodarenja otpadom	Državno	9	119	4.311	18.963000	1.153000
	Privatno	59	932	6.374	335.678000	-4.521
	Zadružno	-	-	-	-	-
	Mješovito	1	-	-	59000	0

Izvor: FINA

Iako je bilo dvostruko više privatnih poduzeća od državnih u odjeljku 38 prema NKD-u, državna (6321 zaposlenih) su zapošljavala skoro dvostruko više zaposlenika od privatnih (3408 zaposlenih). Privatna su imali više prihoda te su ostvarili više neto dobiti tijekom 2013.

godine. Te godine su poslovala 3 mješovita poduzeća i 3 združena poduzeća. U odjeljku 39 su prevladavala privatna poduzeća kojih je bilo 59 naspram 9 državnih. Državna poduzeća su zapošljavala 119 zaposlenika dok privatna 932. Privatna poduzeća su imali dosta veću neto plaću od državnih za čak 2063 kune. No, unatoč tome državna poduzeća su ostvarila neto dobit od 1,15 milijuna kuna za razliku od privatnih koja nisu ostvarili neto dobit.

U idućoj tablici vidimo top 5 poduzeća prema neto dobiti za 2013. godinu u djelatnosti 38.

Tablica 3: Top 5 poduzetnika prema NETO DOBITI u 2013. godini u odjeljku djelatnosti 38

R.br.	Naziv poduzetnika	Broj zaposlenih	Ukupan prihod	Neto dobit
1	C.I.O.S., d.o.o.	42	88.915.000	37.419.000
2	EKO-FLOR PLUS d.o.o.	261	112.062.000	33.794.000
3	CE-ZA-R d.o.o.	234	634.295.000	20.508.000
4	METIS d. d.	158	254.910.000	8.658.000
5	UNIJAPAPIR d.o.o.	202	97.279.000	5.514.000
Ukupno 5 rangiranih poduzetnika		897	1.187.461.000	105.893.000
Ukupno svi poduzetnici odjeljka djelatnosti 38		9.645	4.400.864.000	125.789.000
Udio 5 poduzetnika u odjeljku 38		9,3%	27 %	84,2%

Izvor: Fina

Najveću neto dobit u odjeljku djelatnosti 38 - Skupljanje otpada, djelatnosti obrade i zbrinjavanje otpada; oporaba materijala ostvarilo je poduzeće *C.I.O.S* od 37,4 milijuna kuna. Zatim slijedi poduzeća *Eko-Flor plus* sa 33,8 milijuna kuna neto dobiti te je imalo najviše zaposlenih od svih promatranih poduzeća. *CE-ZA-R*, *Metis* i *Unija papir* zaokružuju najboljih pet poduzeća u odjeljku djelatnosti 38. Koliko su ovo poduzeća dobro poslovala najbolje

govori podatak da su ostvarili čak 84,2 % neto dobiti u svojoj djelatnosti iako su zapošljavali samo 9,3% zaposlenika u odjeljku djelatnosti 38.

Sljedeća tablica prikazuje top 5 poduzeća prema neto dobiti u 2013. godinu u odjeljku djelatnosti 39 prema NKD te pokazuje kakav je udio najboljih pet poduzeća u djelatnosti.

Tablica 4: Top 5 poduzetnika prema neto dobiti u 2013. godini u odjeljku djelatnosti 39 - Djelatnosti sanacije okoliša te ostale djelatnosti gospodarenja otpadom

R.br.	Naziv poduzetnika	Broj zaposlenih	Ukupan prihod	Neto dobit
1	CIAN d.o.o.	60	23.747.000	2.491.000
2	ISTRAŽIVAČ d.o.o.	48	29.185.000	1.469.000
3	G.T. TRADE, d.o.o.	44	27.282.000	1.424.000
4	DEZINSEKCIJA d. o. o.	67	26.327.000	1.019.000
5	ČISTOĆA METKOVIĆ d.o.o.	37	7.210.000	915000
Ukupno 5 rangiranih poduzetnika		256	113.751.000	7.318.000
Ukupno svi poduzetnici djelatnosti 39		1.051	354.700.000	-3.368.000
Udio 5 poduzetnika u odjeljku 39		24,40%	32,10%	-

Izvor: Fina

Unatoč ukupnom negativnom rezultatu u odjeljku 39 pojedini su poduzetnici uspješno poslovali te se u navedenoj djelatnosti nalaze na vrhu rang liste prema iskazanoj neto dobiti. Prvi na popisu sa najvećom ostvarenom neto dobiti u odjeljku djelatnosti 39 je društvo *Cian* u iznosu od 2,5 milijuna kuna, koji je zapošljavao 60 radnika i ostvario ukupne prihode od

23,7 milijuna kuna. Slijeda ga *Istraživač* koji je imao čak i više prihoda, ali nije uspio ostvariti više neto dobiti. U top 5 poduzeća još su *G.T. trade*, *Dezinsekcija* te *Čistoća Metković*. Top 5 poduzetnika po neto dobiti u odjeljku djelatnosti 39 sudjelovalo je sa 24,4 % u broju zaposlenih i 32,1% u ukupnom prihodu odjeljka djelatnosti 39.

3. POSLOVNI REZULTATI I USPJEŠNOST POSLOVANJA

Na osnovi podataka iz prikupljenih i obrađenih godišnjih financijskih izvještaja pravnih i fizičkih osoba – obveznika poreza na dobit, moguće je izraditi analize i izvješća koja upućuju na financijske poslovne rezultate i uspješnost poslovanja.

Analiza financijskih rezultata pruža objektivan prikaz poslovanja nekog ekonomskog subjekta prema njegovim korisnicima. To postiže na način da informira korisnike o prihodima, rashodima, dobiti, gubitcima, investicijama, imovini itd.

3.1. Financijska izvješća za utvrđivanje poslovnih rezultata

Kao podloga za financijsku analizu odnosno analizu poslovnih rezultata koriste se financijski izvještaji: Svaki poduzetnik je dužan sastavljati godišnje financijske izvještaje u obliku, sadržaju i na način propisan Zakonom o računovodstvu i na temelju njega donesenim propisima. Temeljni godišnji financijski izvještaji su:

1. Bilanca
2. Račun dobiti i gubitka
3. Izvještaj o novčanom tijeku
4. Izvještaj o promjenama kapitala
5. Bilješke uz financijske izvještaje.

3.1.1. Bilanca

Prema Leksikonu menadžmenta³ "bilanca je dvostrani računovodstveni iskaz koji ima uravnoteženu desnu i lijevu stranu (lijeva strana u kojoj se iskazuje aktiva mora biti uvijek jednaka desnoj strani u kojoj se iskazuje pasiva). Ona je trenutni iskaz stanja (na određeni dan) sredstava i izvora sredstava iskazanih u novčanom izrazu". Bilanca se sastoji od aktivnog i pasivnog dijela.

Pod pojmom aktive razumijeva se: "vrijednost ukupne imovine poduzeća. Aktiva predstavlja očekivanje ekonomske koristi koje u budućnosti tvrtka može ostvariti ili kontrolirati kao rezultat prošlih transakcija i poslovnih događaja."⁴ U knjigovodstvenom i bilančno-tehničkom smislu aktiva je dio bilance u koji se osim ukupne imovine poduzeća može uključiti i izgubljena imovinska vrijednost, iskazan iznad visine kapitala.

³ Bahtijearević Šiber F., Aržek Z.: Leksikon menadžmenta, Masmedia, Zagreb, 2001., str. 21

⁴ Solomons, D.: Making Accounting Policy, Oxford University Press, 1986., str. 116

Pod pojmom pasive podrazumijevaju se dugovi i vlasnički kapital. Elementarna ravnoteža imovine, dugova i vlasničkog kapital može se iskazati na sljedeći način:

$$\text{IMOVINA} = \text{OBVEZE} + \text{NETO VRIJEDNOST}$$

$$\text{AKTIVA} = \text{DUGOVI} + \text{NETO VRIJEDNOST (Vlasnička glavnica – Kapital)}$$

Pri čemu je:

$$\text{VLASNIČKI KAPITAL} = \text{Aktiva} - \text{Dugovi.}$$

3.1.2. Račun dobiti i gubitka

"Račun dobitka i gubitka (engl. Profit and Loss Account, ili Income Statement ili Financial Statement, zbirni je računovodstveni izvještaj prihoda i rashoda poduzeća u izvještajnom razdoblju. Tu se uspoređuju suprotne ekonomske kategorije (prihodi i rashodi) kako bi se utvrdila njihova razlika odnosno rezultat poslovanja. Ako su sveukupno prikazani prihodi veći od rashoda, rezultat poslovanja je pozitivan (dobitak), a u suprotnom slučaju tretira se kao gubitak."⁵

"Račun dobitka i gubitka prikazuje prihode i rashode poduzeća tijekom određenog vremenskog razdoblja, obično za jednu godinu ili tromjesečje."⁶ Temeljna jednakost računa dobiti i gubitka može se izraziti na sljedeći način:

$$\text{NETO DOBIT} = \text{UKUPNI PRIHOD} - \text{UKUPNI RASHODI}$$

3.1.3. Izvještaj o novčanom toku

"Izvješće o novčanom toku daje informaciju o izvorima i upotrebi gotovine tijekom izvještajnog razdoblja, ali i predstavlja bazu za planiranje budućih gotovinskih tijekova i potreba za financiranje."⁷

"Odvojeno objavljivanje novčanih tokova koji predstavljaju povećanja poslovne sposobnosti i novčanih tokova koji se zahtijevaju za održavanje poslovne sposobnosti je korisno, jer

⁵ Gulin, D., Spajić, F., Spremić, I., Tadijančević, S., Vašiček, V., Žager, K., Žager, L.: Računovodstvo, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2006., str.220

⁶ Van Horne, J. C., Wachowicz, J.M.: Osnove financijskog menadžmenta, IX. Izdanje, Mate d.o.o., 2002., str .35

⁷ Vidučić, Lj.: Financijski menadžment, RRI F, Zagreb 2012., str.381

omogućuje korisnicima da utvrde je li poduzeće odgovarajuće ulagalo u održavanje svoje poslovne sposobnosti."⁸

Novčane tokove treba obvezatno promatrati i analizirati kroz tri segmenta:

1. Novčani tokovi od operativnih (poslovnih) aktivnosti.
2. Novčani tokovi od investicijskih (ulagateljskih) aktivnosti.
3. Novčani tokovi od financijskih aktivnosti.»

Izvještaj o novčanom toku (engl. cash flow statement, njem. Cashflow-Bericht), jedan od temeljnih financijskih izvještaja poduzeća (uz bilancu stanja i račun dobiti ili gubitka). Izrađuje se na osnovi promjene novca i novčanih ekvivalenata (ulaganja do tri mjeseca) u određenom razdoblju.

"Izvješće o novčanom toku prikazuje izvore pribavljanja kao i način upotrebe novca. Izvješće o novčanom toku pruža podatke o primicima i izdacima novca kao i o njihovoj razlici, tj. čistom novčanom toku. Iz tog proizlazi da su osnovni elementi tog izvještaja primici i izdaci novca."⁹ Razlika između primitka i prihoda je u tome što se prihodi priznaju onda kada su nastali, a ne kada je novac stvarno primljen ili isplaćen.

"Izvještaj o novčanom toku stavlja naglasak na promjene kao posljedice određenih uzroka povećanja ili smanjenja novca u obračunskom razdoblju. U tom smisli promjena nastaje onda kada je novac naplaćen (priljev) ili kada je novac isplaćen (odljev). Izvještaj prikazuje samo one transakcije koje rezultiraju priljevom i odljevom novca (gotovine)."¹⁰

3.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala (glavnice) iskazuje povećanje ili smanjenje ukupne neto imovine koja pripada dioničarima, tj. članovima trgovačkog društva. Navedene promjene mogu potjecati iz kapitalnih doprinosa – uplata ili smanjenja kapitala – isplata, kao i biti rezultat poslovnih aktivnosti tijekom razdoblja, odnosno, između dva datuma bilance.

⁸ Belak, V.: Profesionalno računovodstvo, Zgombić i partneri, Zagreb, 2006., str.124

⁹ Muhar, J., Kolar Furjan, I., Završni račun s analizom, Poslovni zbornik, Zagreb, 2001., str. 121

¹⁰ Gulin, D., Spajić, F., Spremić, I., Tadijančević, S., Vašiček, V., Žager, K., Žager, L.: Računovodstvo, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2006., str.17

"U izvještaju o promjeni kapitala, iskazuju se sve stavke kojima se objašnjavaju ukupni dobici i gubici razdoblja, uključujući i one koje se, sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima, ne iskazuju u računu dobiti i gubitka, već priznaju izravno kao promjene kapitala. To znači da se u izvještaju o promjenama kapitala, osim promjena ukupno uloženog i zarađenog kapitala, iskazuju i nastale promjene koje se izravno pripisuju glavnici, poput revalorizacije postrojenja i opreme, revalorizacije ulaganja i tečajnih razlika na osnovi neto ulaganja u inozemni subjekt, kao i promjene koje utječu na izravno povećanje ili smanjenje zadržane dobiti (poput promjena računovodstvenih politika i ispravaka značajnih pogrešaka prethodnoga razdoblja)." ¹¹

3.1.5 Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz temeljne financijske izvještaje predstavljaju potanju razradu i dopunu podataka iz bilance, računa dobiti i gubitka, izvještaja o novčanim tokovima i izvještaja o promjenama glavnice. Ovaj dokument nema propisani sadržaj i oblik, već ga svaki poduzetnik sastavlja sukladno svojim potrebama. U bilješkama valja objaviti značajnije primijenjene računovodstvene politike, a u svrhu lakšeg razumijevanje iskazanih financijskih podataka u temeljnim financijskim izvještajima. Bilješke se prezentiraju na način koji zahtijeva sustavni pregled, i to tako da se uz svaku značajniju stavku iz ostalih financijskih izvještaja naznači oznaka bilješke, pod kojom se daju detaljnija objašnjenja.

Na primjer, uz stavku „dugoročne obveze prema kreditnim institucijama» u pasivi bilance, u bilješkama se daje struktura svih kredita, s pripadajućim parametrima (nominalni iznosi pojedinog kredita, naziv kreditora, rok korištenja, razdoblje povrata, kamatna stopa, dospijeće anuiteta, način jamstva povrata i sl.).“ ¹²

3.2. Mjere uspješnosti poslovanja

Iako se iz temeljnih financijskih izvještaja mogu iščitati bitne informacije o financijama poduzeća oni ne daju dovoljno informacija kojima se može utvrditi i objektivno ocijeniti kvaliteta uspješnog poslovanja sa stajališta pojedinog čimbenika poslovanja i njihovog ukupnog utjecaja. Za dobre odluke u postizanju boljeg rezultata poslovanja poslužit će pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća. Ovisno o vrsti informacija koju pojedini

¹¹ Cerović, M.: Izvještaj o promjenama kapitala, Verlag Dashöfer, 29.11.2010.

¹² Prema <http://www.progres-revizija.hr/pojmovi.htm>, pristupano 20.8.2015.

pokazatelji daju, mogu se razlikovati pet skupina i to su pokazatelji likvidnosti, ekonomičnosti, zaduženosti, aktivnosti i profitabilnosti.

3.2.1. Pokazatelj likvidnosti

"Likvidnost je sposobnost poduzeća da svojim prihodima podmiruje svoje obveze u određenom vremenskom razdoblju "¹³. Najvažniji pokazatelj likvidnost je koeficijent tekuće likvidnosti. On se izračunava tako da stavljamo u omjer kratkotrajnu imovinu i kratkotrajne obveze. Bilo bi poželjno da ovoj rezultat bude veći od 2.

$$\text{Koeficijent tekuće likvidnost} = \frac{\text{Kratkotrajna imovina}}{\text{Kratkoročne obveze}}$$

3.2.2. Pokazatelji ekonomičnosti

Pojam ekonomičnosti odnosi se na stupanj štedljivosti u ostvarivanju učinaka, a izražava se odnosom ostvarenih učinaka i utrošenih elemenata radnog procesa ili stavljanjem u odnos outputa i inputa. Pokazatelji ekonomičnosti izražavaju se kroz odnos između ostvarenih učinaka i količine rada, predmeta rada, sredstava za rad i tuđih usluga potrebnih za njihovo ostvarenje. U praksi poslovanja poduzeća pokazatelji ekonomičnosti izražavaju se odnosom ostvarenih prihoda po jedinici rashoda temeljenih na podacima iz računa dobiti i gubitka i nazivaju se koeficijentima. Ovisno o veličini koeficijenata koji se računskim putem dobiju poslovanje može biti ekonomično, neekonomično ili na granici ekonomičnosti i to:

- Ako su ostvareni prihodi veći od rashoda tada je koeficijent veći od 1 ($E > 1$ = poslovanje ekonomično).
- Ako su ostvareni rashodi veći od prihoda tada je koeficijent manji od 1 ($E < 1$ = poslovanje neekonomično).
- Ako su ostvareni prihodi jednaki rashodima tada je koeficijent ($E = 1$ = poslovanje ekonomično).

3.2.3. Pokazatelji profitabilnosti

"Pokazatelji profitabilnosti mjere uspjeh ostvarivanjem zarade poduzeća. Pokazuju veličinu dobiti u odnosu na angažiranu imovinu. Pokazatelji profitabilnosti služe kao mjerilo za

¹³ Grubišić, D.: Poslovna ekonomija, Ekonomski fakultet, Split, 2007., str. 113

donošenje odluke o ocjeni uspješnosti rada uprave. Pokazatelji profitabilnosti su odnosi koji povezuju profit s prihodima iz prodaje i investicijama, a ukupno promatrani pokazuju ukupnu učinkovitost poslovanja poduzeća. Analiza profitabilnosti poslovanja poduzeća svrstava se u najvažnije dijelove financijske analize. One mjere sposobnost poduzeća da ostvari određenu razinu dobiti u odnosu prema prihodima, imovini ili kapital."¹⁴ Najčešći pokazatelji profitabilnosti su:

- ROA koja se izračunava

$$ROA = \frac{\text{Dobit prije oporezivanja}}{\text{Ukupna imovina}}$$

- Neto marža profita se izračunava

$$\text{Neto profitna marža} = \frac{\text{Neto dobit}}{\text{Ukupni prihod}}$$

- ROE koja se izračunava

$$ROE = \frac{\text{Neto dobit}}{\text{Glavnica}}$$

3.2.4. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti mjere stupanj zaduženosti poduzeća odnosno pokazuju strukturu kapitala i putove kojima poduzeće financira svoju imovinu

"Upotreba duga u financiranju (financijska poluga) ima važne posljedice za vlasnike i kreditora: uz manja ulaganja vlasnici zadržavaju kontrolu nad tvrtkom, kreditori su svjesni da je njihova sigurnost veća što je veći udio sredstava koji su osigurali vlasnici, dobit na vlastiti kapital raste ako je stopa ostvarena ulaganjem pozajmljenih sredstava veća od fiksne naknade za ta sredstva."¹⁵

Najvažniji pokazatelji zaduženosti su:

- Koeficijent zaduženosti
- Koeficijent vlastitog financiranja

¹⁴ Žager, K., Žager, L.: Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, 1999., str.45-46

¹⁵ Vidučić, Lj.: Financijski menadžment, RRiF, Zagreb, 2012., str. 399

Koeficijent zaduženosti pokazuje koliko se imovine financiralo iz tuđih izvora te računa tako da ukupne obveze podjela sa ukupnom imovinom.

$$\text{Koeficijent zaduženosti} = \frac{\text{Ukupne obveze}}{\text{Ukupna imovina}}$$

Koeficijent vlastitog financiranja pokazuje koliko se imovine financiralo iz vlastitih izvora. Dobiva se tako da se u omjer stavljaju glavnica i ukupne obveze.

$$\text{Koeficijent vlastitog financiranja} = \frac{\text{Glavnica}}{\text{Ukupna imovina}}$$

3.2.5. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti općenito pokazuju brzinu cirkulacije sredstava u poslovnom procesu, odnosno koliko se na jedinicu uložene imovine ostvari jedinica prihoda .Bolje je da je pokazatelj što veći."¹⁶

Najvažniji pokazatelj aktivnosti je koeficijent obrtaja ukupne imovine. On se dobiva tako da ukupne prihode podijelimo sa ukupnom imovinom.

$$\text{Koeficijent obrtaja ukupne imovine} = \frac{\text{Ukupni prihod}}{\text{Ukupna imovina}}$$

¹⁶ Čular, M.: Interna skripta, Analiza financijskih izvješća, Ekonomski fakultet Split, 2014., str.63

4. POKAZATELJI USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PODUZEĆA U SKUPINI DJELATNOSTI GOSPODARENJA OTPADOM U RH

U ovom poglavlju analizirati će se devet poduzeća iz djelatnosti gospodarenja otpadom na područja Splitsko - dalmatinske županije. Pokazatelji su izračunati korištenjem podataka preuzetih iz financijskih izvještaja poduzeća dostupnih na internetskoj stranici FINE. Poduzeća sam izabrao prema skupini djelatnosti skupljanje neopasnog otpada te prema skupini djelatnosti uporaba posebno izdvojivih materijala.

Poduzeća koja će biti predmetom analize su sljedeća:

1. Dobrić
2. Makarski Komunalac
3. Komunalno Hvar
4. Komunalno Vrgorac
5. Peovica
6. Domis
7. Novi okoliš
8. Oporaba
9. Goran i Zoran

4.1. Pokazatelj likvidnosti

Tablica 5: Koeficijent tekuće likvidnosti

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Dobrić	0,98	0,77	0,63	0,64	0,66
Makarski Komunalac	2,62	3,35	3,46	4,54	3,06
Komunalno Hvar	4,51	3,08	2,12	3,21	3,34
Komunalno Vrgorac	0,99	2,34	2,35	2,02	0,56
Peovica	1,61	1,52	1,58	1,54	6,03
Domis	0,29	0,25	0,38	0,46	0,56
Novi okoliš	2,78	2,30	2,67	2,54	2,62
Oporaba	0,67	0,58	0,55	0,53	0,48
Goran i Zoran	2,44	2,84	4,67	1,18	1,40

Izvor: Izrada autora

Pokazatelj tekuće likvidnosti pokazuje koliko su kratkoročne obveze poduzeće pokrivene kratkotrajnom imovinom. U pravilu bi trebala biti veća od 2. Poduzeća *Dobrić* i je imalo nezadovoljavajuću tekuću likvidnost jer je tijekom cijelog razdoblja koeficijent bio manji od 1. Takva su još poduzeća *Domis* i *Oporaba*. Ostala poduzeća su imala prihvatljiv koeficijent tekuće likvidnosti tijekom promatranog razdoblja. Najveći koeficijent tekuće likvidnosti od 6,02 ostvarila je *Peovica* 2013. godine iako u prethodnim godinama nije imala ni približno tako dobar rezultat. *Makarski komunalac* i *Komunalno Hvar* imali su ujednačene rezultate tijekom razdoblja, te im koeficijent tekuće likvidnosti nije padao ispod 2.

4.2. Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja

Tablica 6: Ekonomičnost ukupnog poslovanja

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Dobrić	1,39	0,42	0,83	1,43	1,40
Makarski Komunalac	1,01	1,04	1,022	1,17	1,03
Komunalno Hvar	1,04	1,08	1,09	1,01	1,07
Komunalno Vrgorac	1,05	1,01	1,04	1,01	0,99
Peovica	1,02	1,02	1,05	1,04	1,04
Domis	1,01	1,02	1,01	1,01	1,01
Novi okoliš	1,19	1,15	1,20	1,19	1,14
Oporaba	0,61	0,12	0,15	0,24	0,15
Goran i Zoran	1,12	1,32	1,41	1,24	1,26

Izvor: Izrada autora

Za promatrano razdoblje od 2009. godine do 2013. vidimo da su poduzeća imala zadovoljavajuću ekonomičnost poslovanja izuzev poduzeća *Oporaba*. Poduzeće *Oporaba* je tijekom cijelog razdoblja poslovala neekonomično, jer njena ekonomičnost poslovanja nije ni približno blizu 1. Za poduzeće *Dobrić* je primjetan pad ekonomičnost tijekom 2010. i 2011. godine, ali izgleda da su kasnije uspjeli stabilizirati omjer između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda. Tako su 2012. godine ostvarili najveću ekonomičnost poslovanja od svih promatranih poduzeća. Tada je iznosila 1,43 što znači da su na 1 kunu ukupnih rashoda ostvarili 1,43 kunu ukupnih prihoda.

4.3. Pokazatelji profitabilnosti

4.3.1. Povrat na imovinu (ROA)

Tablica 7: Povrat na imovinu

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Dobrić	0,09	0	0	0,01	0,01
Makarski Komunalac	0,01	0,08	0,04	0,26	0,05
Komunalno Hvar	0,01	0,03	0,021	0	0,02
Komunalno Vrgorac	0	0	00	0	0
Peovica	0,02	0	0,04	0,04	0,04
Domis	0	0,01	0,01	0	0
Novi okoliš	0,37	0,31	0,57	0,45	0,30
Oporaba	-	-	-	-	-
Goran i Zoran	0,15	0,40	0,48	0,24	0,24

Izvor: Izrada autora

U priloženoj tablici vidimo rezultate povrata imovine za poduzeća od 2009. do 2013. godine. Za neka poduzeća vidimo da tijekom godina nisu ni ostvarili neto profit, što znači da nisu ostvarili povrat imovine. Poželjno je da povrat imovine bude što veći. *Novi okoliš* je poduzeće koje je poslovalo najujednačenije od svih poduzeća. Tako im je 2011. godine povrat na imovinu iznosio 0,57 što znači da je na uloženi 100 kn ukupne imovine poduzeće ostvari 57 kuna dobiti prije poreza. Takav slučaj nije sa poduzećima *Domis*, *Peovica* i *Komunalno Vrgorac* koje je tijekom promatranog razdoblja ostvarilo minimalnu rentabilnost imovine.

4.3.2. Povrat na kapital (ROE)

Tablica 8: Povrat na kapital

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Dobrić	0,17	0	0	0,02	0,02
Makarski Komunalac	0,02	0,10	0,06	0,36	0,05
Komunalno Hvar	0,12	0,17	0,14	0,01	0,13
Komunalno Vrgorac	0,04	0,01	0,01	0,01	0
Peovica	0,02	0	0,06	0,06	0,02
Domis	0,01	0,02	0,02	0,01	0,01
Novi okoliš	0,52	0,48	0,73	0,58	0,38
Oporaba	0	0	0	0	0
Goran i Zoran	0,28	0,53	0,52	0,91	0,56

Izvor: Izrada autora

Tablica nam prikazuje koliko poduzeće ostvari povrata na uloženi kapital. Dobiva se tako da se neto dobit podjeli sa glavnicom. Bilo bi poželjno da je rentabilnost kapitala što veća. Najbolji rezultat imalo je poduzeće *Goran i Zoran*. 2012. godine poduzeće *Goran i Zoran* ostvarilo je povrat na kapital od 0,91. To znači da je na 1 kunu uložene kapital ostvarilo 0,91 kune dobiti. Najmanje oscilacija u povratu na kapital imalo je poduzeće *Novi okoliš*. Rezultati su mu se kretali od 0,38 do 0,52. *Komunalno Hvar* imalo je jedva nekakav povrat na kapital što se ne može reci za *Peovicu*, *Domis* i *Komunalno Vrgorac*. Zavidan rezultat od 0,36 2012. godine ostvarilo je poduzeće *Makarski Komunalac*, ali to je bila iznimka. Prethodni rezultati nisu ni približni tako dobri.

4.3.3. Neto profitna marža

Tablica 9: Neto profitna marža

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Dobrić	0,28	0	0	0,30	0,29
Makarski Komunalac	0,01	0,02	0,01	0,15	0,02
Komunalno Hvar	0,04	0,07	0,07	0,01	0,05
Komunalno Vrgorac	0,01	0	0	0	0
Peovica	0,01	0	0,03	0,02	0
Domis	0,01	0,01	0	0	0
Novi okoliš	0,12	0,10	0,13	0,13	0,10
Oporaba	0	0	0	0	0
Goran i Zoran	0,08	0,19	0,23	0,15	0,16

Izvor: FINA

Neto profitna marža nam pokazuje koliki je neto profit ostvaren od ukupno realiziranog posla na tržištu, s kojim možemo slobodno raspolagati. Ona stavlja u omjer neto dobit i ukupne prihode. Poželjno je da rezultat bude što veći. Poduzeće *Dobrić* ostvarilo je najveću neto profitnu maržu tijekom 2012. godine koja je iznosila 0,3. To znači da je 1 kunu ostvarenih prihoda društvo poduzeće ostvarilo 0,3 neto dobiti. Poduzeća *Goran i Zoran* te *Novi okoliš* imalo je najveću konstantu neto profitne marže tijekom promatranog razdoblja. Tijekom 2010. i 2011. godine poduzeće *Dobrić* nije ostvarilo neto profitnu maržu, iako su 2012. godine imali najveći rezultat.

4.4. Pokazatelji zaduženosti

4.4.1. Koeficijent zaduženosti

Tablica 11: Koeficijent zaduženosti

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Dobrić	0,48	0,49	0,50	0,49	0,48
Makarski Komunalac	0,53	0,44	0,43	0,28	0,28
Komunalno Hvar	0,86	0,85	0,88	0,90	0,88
Komunalno Vrgorac	0,97	0,97	0,97	0,96	0,97
Peovica	0,63	0,63	0,60	0,58	0,57
Domis	0,55	0,53	0,45	0,56	0,54
Novi okoliš	0,47	0,49	0,37	0,39	0,38
Oporaba	1	1,06	1,07	1,08	1,08
Goran i Zoran	0,58	0,40	0,26	0,80	0,66

Izvor: Izrada autora

Na temelju tablice koeficijenta zaduženosti iz razdoblja 2009.- 2013. godine možemo zaključiti da je polovina poduzeća bilo prekomjerno zaduženo. Smatramo da poduzeća nisu prekomjerno zadužena ako koeficijent zaduženosti nije veći od 50 posto. Poduzeća *Dobrić*, *Makarski komunalac* i *Novi okoliš* su poslovali pozitivno za razliku od ostalih poduzeća. Većina poduzeća nije puno oscilirala sa koeficijentom zaduženosti. Iznimku čini poduzeće *Goran i Zoran* kojemu je koef. zaduženosti varirao od 0,26 do 0,8. Najveći koef. zaduženosti od 1,08 imala je *Oporaba* 2013. godine.

4.4.2. Koeficijent vlastitog financiranja

Tablica 12: Koeficijent vlastitog financiranja

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Dobrić	0,52	0,51	0,50	0,51	0,52
Makarski Komunalac	0,42	0,56	0,54	0,72	0,72
Komunalno Hvar	0,15	0,15	0,12	0,10	0,12
Komunalno Vrgorac	0,03	0,03	0,02	0,03	0,02
Peovica	0,37	0,37	0,40	0,42	0,43
Domis	0,45	0,47	0,54	0,44	0,46
Novi okoliš	0,53	0,51	0,62	0,61	0,62
Oporaba	-	-	-	-	-
Goran i Zoran	0,42	0,60	0,74	0,21	0,33

Izvor: Izrada autora

Tablica nam pokazuje koliko se imovine financiralo iz vlastite glavnice. Poželjno bi bilo da taj pokazatelj bude veći od 0,5 ili 50 posto. Tako primjećujemo da je poduzeće *Goran i Zoran* 2012. godine imalo najveći koeficijent vlastitog financiranja od svih poduzeća tijekom promatranog razdoblja, te je 2011. godine iznosio 0,74. U iduće dvije godine taj se trend nije nastavio nego je drastično pao na 0,21 te 0,33. Poduzeću *Dobrić* je tijekom 5 godina koeficijent vlastitog financiranja najmanje varirao, odnosno kretao se oko 0,5. Slično je i bilo s poduzećem *Novi okoliš*. *Komunalno Hvar* i *Komunalno Vrgorac* su tijekom razdoblja najmanje koristili glavicu za financiranje imovine. Tako se *Komunalno Vrgorac* koeficijent kretao oko 0,03 dok *Komunalno Hvar* 0,13. *Oporaba* nije ostvarilo pozitivan rezultat te se nije financiralo iz vlastite glavnice, odnosno koeficijent je iznosio 0.

4.5. Koeficijent obrtaja ukupne imovine

Tablica 13: Koeficijent obrtaja ukupne imovine

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Dobrić	0,31	0,02	0,06	0,04	0,04
Makarski Komunalac	1,92	2,28	2,02	1,80	1,60
Komunalno Hvar	0,42	0,37	0,26	0,24	0,29
Komunalno Vrgorac	0,32	0,31	0,30	0,28	0,20
Peovica	0,73	0,73	0,76	0,92	1,02
Domis	0,37	0,66	1,37	0,84	0,80
Novi okoliš	2,32	2,35	3,43	2,83	2,40
Oporaba	0,04	0,01	0	0,0	0,01
Goran i Zoran	1,47	1,64	1,67	1,22	1,15

Izvor: Izrada autora

Koeficijent obrtaja ukupne imovine prikazuje koliko se puta imovina obrne u tijeku jedne godine. Poželjno je da koeficijent bude što veći. U tablici *Novi okoliš* je ostvario najbolje rezultate tijekom cijelog razdoblja. U 2011. godini ostvario je koeficijent od 3,43. To znači da je na jednu kunu uložene imovine ostvario 3,43 kuna ukupnih prihoda. U idućim godinama započeo je blagi pad koeficijenta obrtaja ukupne imovine. Takve slične rezultate je i ostvarilo poduzeće *Makarski Komunalac* kojem se koeficijent kretao oko 2. Poduzeće *Goran i Zoran* je ostvarivalo rezultate od 1,12 do 1,67. Ostala poduzeća nisu ostvarila rezultat veći od 1. *Oporaba* je imala jedva primjetan koeficijent, odnosno jedva da se kretao poviše 0.

5. ZAKLJUČAK

Gospodarenje otpadom jedan je od gorućih problema današnjice. Razlog tomu je što gospodarenje otpadom predstavlja mjeru ostvarivanja pozitivnih prinosa zaštite okoliša. Razumno i odgovorno ponašanje i gospodarenje otpadom, jamčiti će razvitak u skladu sa prirodom. Učinkovito gospodarenje otpadom je složen proces koji zahtijeva usklađeno djelovanje mnogih čimbenika od državne uprave, lokalne samouprave, gospodarstva, obrazovnih institucija, medija itd. Važno je provoditi trajnu edukaciju, trajnu komunikaciju s javnošću te pravodobno informirati javnost o stanju okoliša. U tome može sudjelovati svatko, od male djece pa do velikih poduzeća.

Sustav gospodarenje otpadom treba stalno unaprjeđivati. To se može postići tako da društvo ulaže sredstva u unapređenje opreme, alata, mehanizacije kako bi pružilo što bolju uslugu potrošačima. Po mom mišljenju u tome bi trebala pripomoći država, jer kvalitetno gospodarenje otpadom donosi bolju budućnost za cijelu Hrvatsku.

Poduzeća koja su poslovali u skupini djelatnosti gospodarenje otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji većim dijelom nisu ostvarili zadovoljavajuće poslovne rezultate. Bilo bi poželjno da pokušaju unaprijediti poslovanje stalnim ulaganjem u opremu i znanje te na taj način promijeniti taj negativni trend.

Literatura

1. Bahtijearević Šiber, F., Aržek Z.: Leksikon menadžmenta, Masmedia, Zagreb, 2001.
2. Belak, V.: Profesionalno računovodstvo, Zgombić i partneri, Zagreb, 2006.
3. Cerović, M.: Izvještaj o promjenama kapitala, Verlag Dashöfer, 29.11.2010.
4. Čular, M.: Interna skripta, Analiza financijskih izvješća, Ekonomski fakultet, Split, 2014.
5. Grubišić, D.: Poslovna ekonomija, Ekonomski fakultet, Split, 2007.
6. Gulin, D., Spajić, F., Spremić, I., Tadijančević, S., Vašiček, V., Žager, K., Žager, L.: Računovodstvo, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2006.
7. Kalambura, S., Jovičić, N. i Pehar, A. (2012): Sustav gospodarenja otpadom s osvrtom na Bjelovarsko-bilogorsku županiju, Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru, 2:167-177.
8. Muhar, J., Kolar Furjan, I.: Završni račun s analizom, Poslovni zbornik, Zagreb, 2001..
9. <http://www.progres-revizija.hr/pojmovi.htm>, pristupano 20.8.2015.
10. Pravilnik o održivom gospodarenju otpadom NN 94/13
11. Solomons, D.: Making Accounting Policy, Oxford University Press, 1986.
12. Van Horne, J. C., Wachowicz, J.M.: Osnove financijskog menadžmenta, IX. Izdanje, Mate d.o.o.
13. Vidučić, Lj.: Financijski menadžment, RRiF, Zagreb, 2012.
14. Žager, K., Žager, L.: Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, 1999.

Sažetak

U ovom radu smo prikazali poslovanje poduzeća koja se bave gospodarenjem otpadom u Splitsko - dalmatinskoj županiji. Cilj gospodarenja otpadom je očuvanje okoliša, a samim time i zdravlje i sigurnost ljudi. U naš sustav gospodarenje otpadom potrebno je ulagati kako bi što više približili razvijenim europskim zemljama. Iako poslovni rezultati u Splitsko-dalmatinskoj županiji nisu baš zadovoljavajući i to je bi trebao biti glavni motiv da unaprijedimo sustav gospodarenja otpadom.

Ključni pojmovi: poduzeća, gospodarenje otpadom, poslovni rezultati

Summery

In this paper, we present business companies dealing with waste management in Split - Dalmatia County. The objective of waste management is the preservation of the environment, and thus the health and safety of people. In our system management waste it is necessary to invest in order to get closer to the developed European countries. Although operating results in Split-Dalmatia County are not satisfactory and it is supposed to be the main motive to improve the waste management system.

Keywords: companies, waste management, operating result